

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/wydawnictwo/do-pobrania/ksiazki/103959,Kiedy-Katowice-byly-Stalinogrodem-1953-1956.html>

28.02.2026, 03:44

Kiedy Katowice były Stalinogrodem... 1953-1956

Autor:

Korol-Chudy Aleksandra

Opis

Aleksandra Korol-Chudy, *Kiedy Katowice były Stalinogrodem... 1953-1956*, Katowice 2020, 152 s., ISBN: 978-83-8098-972-6

Publikacja nie jest przeznaczona do sprzedaży. Można ją otrzymać bezpłatnie w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Katowicach, po uprzednim umówieniu się telefonicznie.

Książka „Kiedy Katowice były Stalinogrodem... 1953-1956” powstała dzięki realizacji w 2017 roku przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Katowicach międzynarodowego projektu „Byłem mieszkańcem miasta Stalina” / „I was citizen of Stalin Town”. W przedsięwzięciu tym wzięło wówczas udział pięć miast z krajów Europy Środkowo-Wschodniej, które w czasach komunistycznych zostały nazwane na cześć sowieckiego przywódcy Józefa Stalina. W Polsce ten wątpliwy zaszczyt przypadł w udziale Katowicom, przemianowanym na Stalinogród w okresie od marca 1953 r. do października 1956 r. W projekcie wzięły również udział: Braşów w Rumunii (Oraşul Stalin, 1951-1961), [Kuçova](#) w Albanii (Qyteti Stalin, 1950-1990), Warna w Bułgarii (Stalin, 1949-1956) i Dunaújváros na Węgrzech (Sztálinváros, 1951-1961). W każdej z tych miejscowości prace realizowały naukowe ośrodki badawcze oraz instytucje kultury. Koordynatorami w Katowicach były Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej Instytutu Pamięci Narodowej oraz Katowice Miasto Ogrodów – Instytucja Kultury im. Krystyny Bochenek.

Głównym założeniem projektu było przybliżenie oddziaływania stalinowskiego totalitaryzmu na społeczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej, objawiającego się niszczeniem elit i wartości oraz budową socjalistycznego, nowego człowieka. Realizacji tych celów służyła m.in. wszechobecna propaganda, przenikająca większość sfer życia publicznego. Jednym z jej elementów był kult Józefa Stalina, czego przejawem stały się ówczesne nazwy miejscowości biorących udział w projekcie. W trakcie tego przedsięwzięcia koordynatorzy przeprowadzili szereg kwerend, których celem było odszukanie i pozyskanie materialnych śladów po Stalinogrodzie. Dzięki pracom badawczym w archiwach, bibliotekach, instytucjach kultury czy muzeach, a nade wszystko kontaktom z osobami pamiętającymi ten okres historii Katowic, udało się zgromadzić pokaźny zbiór pamiątek po życiu w mieście naznaczonym imieniem dyktatora. Ważną częścią pozyskanych materiałów są również wspomnienia dawnych mieszkańców Stalinogrodu. Te właśnie artefakty i relacje złożyły się na wystawę oraz niniejszą publikację. Pogrupowane w tematy tworzą narracyjną opowieść o Katowicach z lat 50. XX wieku, o polityce i życiu codziennym w mieście epoki stalinizmu.

Książka jest katalogiem wystawy o tym samym tytule, powstałej na zakończenie realizacji projektu i eksponowanej od 21 grudnia 2017 r. do 4 lutego 2018 r. w Galerii Miasta Ogrodów (pl. Sejmu Śląskiego 2).

SPIS TREŚCI

Wstęp

„Przestało bić serce wodza ludzkości”

„Tu stacja Stalinogród, były Katowice”

Wielka zmiana

Pierwszy Obywatel Stalinogrodu

Piętno Gustawa Morcinka

Oficjalna radość, domowy sprzeciw

Miasto Stalinogród

Stalinogród marzeń

Plac im. Józefa Stalina

Osiedle ludzi pracy

Wyzwolenie, zniewolenie

Serce władzy

Rady Narodowe

„Niech się święci 1 Maja!”

Święto 22 lipca

„Dla Ciebie Górniku!”

Kościół bez pasterzy

Katedra niezgody

Kultura w Stalinogrodzie

Teatr Śląski

„Pałac szczęścia i dla szczęścia”

Wojewódzki Dom Kultury Związków Zawodowych

„Zielone płuca czarnego Śląska”

Sport w cieniu ideologii

Kres Stalinogrodu

Powrót do Katowic

Pamięć o Stalinogrodzie

Posłowie

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

